

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk

Kerkelijk actueel

Voor de jeugd Sprekend verleden

MEDITATIE

Wat is de mens, dat Gij zijner gedenkt, en de zoon des mensen, dat Gij hem bezoekt? (Psalm 8:5)

Als David deze psalm dicht, dan is het nacht. En hij kijkt naar boven. Naar die geweldige hemelkoepel vol sterren. En hij is diep onder de indruk van de majesteit van de Schepper aller dingen.

U kent het gevoel misschien wel, als je naar die ontelbare hemellichamen kijkt en je probeert je er een voorstelling van te maken hoe oneindig groot het heelal is.

Of als je op vakantie in Zwitserland bent, terwijl je opziet naar die machtige bergen om je heen. Wat kun je je dan klein voelen! Wat kun je dan onder de indruk raken van de almachtige Schepper van hemel en aarde!

Dat is hoe David zich ook voelt. Want als hij omhoog gekeken heeft en een indruk heeft gekregen van de grootheid van God, dan kijkt David ook weer naar beneden. En dan ervaart hij iets van wie de mens is. Een nietig stofje in dat grote heelal. Een klein stipje op de aardbol. En dan stelt hij de vraag in vers 5: Wat is de mens?

Om tot een antwoord te komen, gebruikt David woorden die herinneren aan Genesis 1. Dat de Heere de mens een weinig minder heeft gemaakt dan de engelen en met eer en heerlijkheid gekroond heeft. Geschapen naar Gods beeld en gelijkenis. Adam en Eva hadden zo'n hoge en heerlijke positie in het paradijs. Ze kregen de heerschappij over de schepping. Ze waren volmaakt gelukkig met God en met elkaar. Geschapen met de bedoeling om eeuwig te leven. Dat is het eerste antwoord op de vraag: wat is de mens? Het antwoord van Genesis 1.

Echter, psalm 8 is na Genesis 3 gedicht. En uit de woorden die David in vers 5 gebruikt, zien wij dat hij daar aan denkt. Wat is de méns?' zo vraagt hij. En daar gebruikt hij het woord 'enoosj'. En enoosj (of Enos) dat wil zoveel zeggen als: de vergankelijke mens. De zoon van Adam heette Enos. De mens is sterfelijk geworden omdat hij gevallen is.

Dat zien we ook in de term 'zoon des mensen'. Daar staat 'ben adaam', zoon van Adam. En dat herinnert ons aan de overtreding. En dat geeft tegelijk ook een tweede antwoord op de vraag: wat is de mens? Het antwoord dat Genesis 3 daarop geeft is: De mens is gevallen. Hij is zondaar en daarom: sterfelijk.

En hebben we dat nu leren zien? Stemmen we daar nu mee in? Dat zal toch moeten. Gods Woord geeft dit antwoord op de vraag wat de mens is. Wie u en jij en ik zijn.

Als wij zelf het antwoord zouden moeten geven, dan zouden we misschien wel tot een positiever antwoord komen. Ook als kerkmens. We vinden onszelf meestal nog wel iets beter dan de wereldse mens. Echter, David gebruikt in psalm 8 geen bijvoeglijke naamwoorden. Maar: 'de mens'. Paulus zegt in Romeinen 3 dat er geen onderscheid is tussen Jood en Griek.

En als dit dan de mens is. Gevallen schepsel. Een bron van ongerechtigheid.

Kunt u dan begrijpen dat God aan zo'n mens denkt? En dat Hij dat kán doen?

Hoe kan God aan een mens gedenken, waarom kan Hij dat doen? Alleen vanwege Zijn soeverein welbehagen. God neemt geen redenen uit de mens, maar Hij neemt redenen uit Zichzelf.

En dat wordt ook verklaard in Hebreeën 2, waar de woorden van de tekst terugkomen.

Als we dat hoofdstuk lezen, dan zien we dat de Heilige Geest psalm 8 op Christus betreft. Hij is de Mens Die minder werd dan de engelen. En dat was voor Hem een vernedering. Hij is Mens geworden. Hebreeën 2 maakt duidelijk wat dat betekent. Dat betekende voor Hem het lijden des doods. dat betekende voor Hem begraven worden, nederdalen ter helle.

Maar juist daardoor heeft Hij de genade Gods verworven. Hij is opgestaan en ten hemel gevaren en met eer en heerlijkheid gekroond. En nu kan God in Jezus Christus aan een broos en vergankelijk mens gedenken. In de vleesgeworden Zaligmaker kan God een zondig kind van Adam bezoeken met Zijn heil.

Als je daar een indruk van krijgt, dan eindig je niet met de vraag: wat is de mens?

Maar dan eindig je met de vraag van Micha: Wie is een God gelijk Gij, Die de ongerechtigheid vergeeft, en de overtreding van het overblijfsel Zijner erfenis voorbijgaat? Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid; want Hij heeft lust aan goedertierenheid.

Katwijk, M.A. Kempeneers

Pijn in buik en hart

‘Als kinderen klein zijn, dan trappelen ze in je buik, maar als ze groot zijn, dan trappen ze op je hart’, zo hoorde ik eens een moeder zeggen. Nu zal dat laatste gelukkig niet van ieder kind gelden. Maar in sommige gevallen is het wel waar. Of met een variant daarop: ‘kleine kinderen - kleine zorgen, grote kinderen - grote zorgen’. Kinderen kunnen hun ouders soms veel verdriet doen en er verantwoordelijk voor zijn dat hun ouders geestelijk helemaal in het donker komen. Zo zien we het ook in het gezin van Jakob.

Jakob stuurt tegen beter weten in zijn zoons terug naar Egypte. Maar dat kon niet. Ze konden zonder Benjamin niet voor de onderkoning van Egypte verschijnen. En daar spreekt Juda, als de tolk van zijn broers, zijn vader op aan. ‘Vader u weet dat we zonder Benjamin niet bij de onderkoning hoeven aan te komen. En daarom gaan we niet terug. U wilt Benjamin niet afstaan’. En dan wordt Jakob kribbig. De bitterheid neemt toe. ‘Waarom hebben jullie dan ook verteld dat je nog een broer thuis had zitten?’ En Juda kaatst ogenblikkelijk terug. ‘Daar konden wij niets aan doen, want die man ondervroeg ons heel gedetailleerd.’ En zo zien we de spanning in het gezin toenemen.

Het komt vandaag ook voor, misschien nog wel meer dan toen. Want de Heere Jezus zegt over onze tijd dat ‘de liefde van velen zal verkouden’ (Mattheüs 24:12). Dat wil zeggen dat alles verkilt en verkoelt. Mensen maken het elkaar soms zo moeilijk en vaak vraag je jezelf af: waarom toch?

Er is verbittering tussen een vader en zijn kinderen. Tussen een moeder en haar kinderen.

En is het niet vaak zo dat de zonde ertussen zit? Net zoals bij de zonen van Jakob?

Wat hebben zij de levensavond van hun oude vader verdonkerd en verduisterd door Jozef van hem weg te nemen. En door dat grote kwaad maar te blijven verzwijgen.

Jonge mensen, pas er toch voor op om het leven van je vader of je moeder moeilijk te maken. Probeer er alles voor over te hebben om ze geen pijn te doen. En dat doe je wel als je eigen wegen gaat. Kinderen kunnen het geestelijk zo donker maken voor hun ouders. Vooral als zij zich afkeren van de Heere en Zijn dienst en de wereld en de zonde gaan dienen.

Ik vraag weleens aan zo’n ‘afhaker’ of het nu echt zo’n groot offer is om naar de kerk te gaan. Al is het alleen maar voor de ouders. Is dat nu echt zo vreselijk erg? Kijk eens wat je allemaal veroorzaakt. De verhouding met je ouders en anderen uit het gezin komt onder druk te staan. En als je later zelf kinderen mag hebben, dan groeien die in veel opzichten bij opa en oma weg. En vooral, ze groeien bij God en Zijn Woord weg en ze zullen in het heidendom omkomen. En dat alleen maar omdat je het niet kunt opbrengen om die paar uurtjes per week in de kerk te zitten. De impact daarvan is zo ontzettend groot.

Bovendien, als je toch naar de kerk blijft gaan -ook al is het tegen je zin- dan kan de Heere toch nog in je werken. Ik ken iemand die zelf niet godsdienstig was opgevoed en vanaf zijn huwelijk alleen maar voor zijn vrouw naar de kerk ging. Dat heeft ruim dertig jaar geduurd. En meestal zat hij in de kerk te slapen. Hij snapte het allemaal niet en het interesseerde hem ook niet. Totdat de Heere ingreep en hij werd geraakt door het Woord. En rond zijn zestigste levensjaar heeft hij alsnog belijdenis des geloofs afgelegd.

Dat kan dus ook nog.

Maar als je overal mee breekt en een werelds leven gaat leiden. Dan komt heel het leven van je ouders onder een schaduw te liggen. Zo ging het ook bij Jakob. Hij heeft jarenlang geestelijk in het donker geleefd. En daar waren de broers verantwoordelijk voor.

Daarom vraag ik aan ‘afhakers’ om de balans op te maken. Wat is nou erger? Om op zondag naar de kerk te gaan en de verhouding met je ouders goed te houden? Of toch weg te blijven en het je ouders en jezelf heel moeilijk te maken?

En in mijn hart denk ik: zolang je nog onder het Woord bent, kan de Heere wonderen doen.

M.A. Kempeneers
www.bewaarhetpand.nl

Genesis 43:6
En Israël zeide:
Waarom hebt gij
zo kwalijk aan mij
gedaan, dat gij
dien man te ken-
nen gaagt, of gij
nog een broeder
hadt?

We kunnen nog spreken van christelijke feestdagen. Triest is dat het verschil tussen die dagen al meer opvalt. De kerkdiensten laten dit zien. Op verschillende plaatsen behoort de dienst op de tweede feestdag tot het verleden. De dienst op nieuwjaarsmorgen laat ook iets zien. Het waarom mogen we niet naast ons neerleggen en dit mag zeker niet door ambtsdragers gebeuren. Predikanten zijn niet klaar met een woordje erover in de zondagse dienst. Maar al mogen we constatering niet voorbijzien, we hebben bijzonder als ambtsdragers een oog, een oor en een hart te hebben voor datgene waar de christelijke feestdagen ons bij stil houden en ons op wijzen.

Erg is als bij al onze rechtzinnigheid het geestelijk leven onder de maat is. De juiste maat van het geestelijk leven wordt aangegeven in de apostolische geloofsbelijdenis en in de Catechismus. We zijn bezig met het artikel dat gaat over het zitten aan de rechterhand van de Vader. Zondag 19. Het is opvallend dat ook in de Catechismus uitgegaan wordt van de werkelijkheden van het opvaren van Jezus naar de hemel en Zijn zitten in de hemel. Hierin zien we een aansluiting aan het belijden van de vroege kerk. Dat is een rechtvaardig, getrouw en Schriftuurlijk belijden en dat in de tijd van keizerverering en keizervergoding. Tot hemelvaart kwam het zelfs bij helden van betekenis. Dat is tot verloochening van de opgevaren Kruiskoning. Christenen beleden standvastig de hemelvaart van Christus. Kennen wij diezelfde standvastigheid? Leeft het belijden van de vroege kerk, dan gaan we aan vraag 51 'wat nuttigheid brengt ons de heerlijkheid van ons Hoofd Christus' niet voorbij. Gaat het over de hemelvaart, dan geldt de vraag 'wat nut ons de hemelvaart van Christus' (vraag 49). Beide, de hemelvaart en het zijn in de hemel, werpen vrucht af. Zo worden we gewezen op het doen van Jezus. Het doen vanuit de hemel. Staat dat nog voorop in prediking en pastoraat? Het accent schijnt te liggen op het doen van de mens. Het komt op geloven aan. Het doen in de samenleving. Wie ben je voor

Het Apostolicum (31)

de medemens. Het doen van Christus kan zo beperkt blijven tot de staat der vernedering. Ook als het gaat over het geestelijk leven. Je hoort weinig spreken over een werkzame Jezus in de hemel en vanuit de hemel. Wat in de Catechismus staat is waar en wordt waar. Jezus Christus giet door Zijn Heilige Geest in ons Zijn lidmaten de hemelse gaven uit. Hemelse gaven. Dat zijn gaven uit de hemel voor de hemel. Zonder die gaven kan men naar eigen gedachte, zelfs verzekering, op weg zijn naar de hemel, maar men komt niet in de hemel. Men is niet bereid gemaakt voor de hemel. Het geestelijke leven gaat uit van 's Heeren doen van begin tot het einde. De Heere schenkt gaven. De Heere is en wil de Vervuller zijn van alle geestelijke en lichamelijke noodduft. De geestelijke noodduft staat voorop. De geestelijke noodduft is het voornaamste. Er mag geen onderwaardering van de lichamelijke noodduft zijn. Het is zelfs zo dat door de geestelijke werking het lichaam, het dagelijkse leven, gesterkt wordt. Denk aan Elia. Nu lezen we in zondag 19 een sterke, kernachtige werking. De zittende Jezus Christus in de hemel stort uit in Zijn leden de hemelse gaven en dat door Zijn Heilige Geest. Psalm 68:19 spreekt van uitdelen en Zach. 12:10 van uitstorten. Zo ook Hand. 2:17,18 en 33. Rom. 5:5. Uitgieten, uitstorten, laten zien een rijke, krachtige werking en de ondervinding ervan. Zaligmakende gaven in waarachtige kennis van God en daardoor de zelfkennis. De weg van het heil in Christus. De werking van de Heilige Geest. Genade, gerechtigheid, vergeving, verzoening, verlossing zijn geen klanken of woorden op zich, maar daden. Zo ook het geloof wat door de liefde werkzaam is. De hoop die niet beschaamt. Gaat dit alles buiten het Woord om? Beslist niet. Zelfs de prediking niet. Hoe duidelijk worden we daarop gewezen. Zowel in het Oude als ook in het Nieuwe Testament. Het is te begrijpen dat we daarom de waarde, de betekenis en de vrucht tegenkomen in de Dordtse Leerregels. Nu is er nog een zaak waarop we moeten letten. Uitgieten in ons. Gevuld, vervuld worden met, wijst op onze leegheid. Vervullen en leegheid gaan samen. Het hele leven door. Het beeld van de wijnstok en de ranken is het levensbeeld. Het verstaan en erkennen is er. Verstaan: zonder Mij kunt gij niets doen. (Joh. 15:5b). En belijden. Uit Zijn volheid wordt ontvangen genade voor genade. Het wonder wordt steeds groter dat

de Heere niet ophoudt van wel te doen. Werd daar maar meer over gesproken. De Psalmen zijn soms zo beschamend. Psalm 146:5-10. Steeds is er de trouwe zorg en verzorging van de Koning- Priester Jezus Christus. Hij doet meer. Hij beschut en bewaart tegen alle vijanden. Terecht is gezegd: de Kerk is in het strijdperk, in de vuurlinie, in de loopgraven onder het open vuur. De Kerk heeft doodsvijanden. Satan, wereld en eigen vlees. Die vijanden houden niet op aan te vechten. Cat. 51. De Kerk des Heeren is nimmer zonder vijanden. Daarom zegt Jezus: zij hebben Mij gehaat, zij zullen ook u haten. Soms kan de houding fel of verlokkelijk zijn. Maar de Koning is present en bevestigt: Ik zal voor u strijden. Ik ben uw Schild en Loon zeer groot. Acht dient gegeven te worden op de trouwe zorg en verzorging van de Koning- Priester Jezus Christus en Zijn hartelijk aansporend Woord met vertrouwen. Doe uw mond wijd open en ik zal hem vervullen. Psalm 81:11b. Maar laat niet vergeten worden: de Heere bepaalt Zelf de maat en het doel ervan. Ook mag troost, moed en kracht geput worden uit de woorden beschutten en bewaren. Trefend staat er voor de hemelvaart, Matth. 28:18 En Jezus bij hen komende sprak tot hen: Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. En het 'ziet', geef acht op: 'Ik ben met ulieden al dagen tot de vol-einding der wereld. Amen' Matth. 28:20. Treffend schrijft Ursinus: Nademaal in de staat van Jezus Christus' vernedering de duivelen, de winden, de zee en het onwe-der Hem hebben moeten gehoorzamen, wat zal Hij nu wel kunnen doen daar Hij tot zulke waardigheid, heerlijkheid en macht verheven is.

M.C. Tanis

‘En Agrippa zeide tot Paulus: Gij beweegt mij bijna een christen te worden.’ Handelingen 26:28

In Hebr. 4:12 staat dat het Woord Gods levend is. Dat wil zeggen dat het Woord ons laat zien dat er leven is, het maakt doden levend, het geeft voedsel om het geestelijke leven te onderhouden en het versterkt het leven. Het Woord Gods is ook krachtig omdat het alle hoogten neerwerpt die zich verheffen tegen de kennis van Christus. Het Woord stopt ook de mond van de satan, het maakt van een wolf een lam en het Woord is een kracht Gods tot zaligheid. Het Woord is als een hamer en als een tweesnijdend zwaard. Het Woord toont alles wat er in het hart leeft. Het Woord zegt dat de zondaar God moet dienen. Het Woord is ook een rechter van het geweten. We zien dat bij Felix en bij Agrippa. Een mondchristen kan ver komen, maar hij is toch geen oprecht christen. In onze tekst is Agrippa aan het woord. Hij was een Jood, een zoon van Herodes die door de wormen gegeten was. Hij was koning. Hij geloofde de Schriften. Agrippa wilde Paulus weleens horen. Agrippa zei tegen Paulus: ‘Gij beweegt mij bijna een christen te worden.’ De christennaam is de hoogste naam die een mens kan dragen. Een christen is een profeet, een priester die zichzelf aan de Heere opoffert en een koning die in de overwinning van Christus deelt. Christenen kennen geloof, hoop en liefde. Agrippa zegt: ‘Gij beweegt mij.’ Bewegen betekent: sterk aanraden. Denk aan 2 Kor. 5:11 ‘Wij dan wetende de schrik des Heeren, bewegen de mensen tot het geloof.’ Paulus legde tegenover Agrippa verantwoording af. Paulus tekende zijn leven, zijn bekering en zijn prediking onder de heidenen. Paulus sprak van de gekruisigde Christus. Paulus vroeg: ‘gelooft gij, o koning Agrippa, de profeten? Ik weet dat u ze gelooft.’ Daarop sprak Agrippa: ‘Gij beweegt mij bijna een christen te worden.’ Paulus kon Agrippa niet bekeren. Agrippa was dood in de zonden en misdaden. De Heere legde Zijn hand niet op hem.

Toepassing.

Paulus had niet gedacht dat hij door God gegrepen zou worden op de weg naar Damascus. Vaak bekeert God de zondaar terwijl hij daar totaal niet aan gedacht heeft. Maar er zijn ook hoorders van het Woord die de naam hebben dat zij leven, maar zij zijn dood. De dwaze maagden hadden wel lampen, maar geen olie in hun vaten. Een mondchristen kan in het uiterlijk veel op een ware christen lijken. Een mondchristen kan het gezelschap van Gods kinderen opzoeken. Hij kan anderen waarschuwen, helpen, geduldig en onderworpen zijn, kuis, matig en nederig zijn. Een mondchristen kan zijn gezin keurig godsdienstig opvoeden: bidden, lezen en onderwijzen. Een mondchristen kan zelfs preken en duivelen uitwerpen (Matth. 7). Een mondchristen kan heel godsdienstig zijn en kan graag luisteren naar het Woord van God. Zo luisterde koning Herodes graag naar Johannes de Doper. Een mondchristen kan zelfs zijn lichaam

overgeven om verbrand te worden. Een mondchristen kan heel stipt zijn in het naleven van Gods geboden. Denk maar aan de Farizeeën. Achab deed een zak om zijn lichaam en vernederde zich. Daaraan zien wij dat een mondchristen zich kan vernederen. Een mondchristen kan ook de besmetting van de wereld ontvluchten. Ook een mondchristen kan smaak hebben in het Woord van God. Zo waren de ogen van Bileam verlicht, dat wil zeggen dat zijn verstand verlicht was. Een mondchristen kan ook afkeer hebben van de zonde en vermaak hebben in de deugd. Hij kan preken onthouden, kan belijdenis van zijn zonden doen en droefheid over de zonden hebben. Een mondchristen kan zeggen ook de strijd tussen vlees en geest te kennen. Zo kende Saul ook strijd, maar ondertussen probeerde hij David te doden. Een echte christen strijdt tegen de zonden als zonden. Een mondchristen strijdt tegen de zonden omdat zij benauwdheid in zijn geweten veroorzaken en omdat hij voor de zonden gestraft zal worden. Hij heeft geen afkeer van de zonde, maar van de straf op de zonde. Een waar christen strijdt tegen het allereerste begin van de zonde, een mondchristen strijdt alleen tegen de dadelijke zonde. Ook een mondchristen kan spreken over zijn verlangen naar de hemel. Denk maar aan Bileam.

Mondchristen: voelt u zich niet ontdekt? Hebt u niet gedacht: wie kan dan zalig worden? Velen komen niet eens zo ver als mondchristenen. Van mondchristenen geldt: “Er zijn geen moeilijker mensen om bekeerd te worden dan mondchristenen, want zij zeggen dat zij alles hebben.” Zij hebben de naam dat zij leven, maar zij zijn dood. Mondchristenen lijken op schepen die in het zicht van de haven vergaan. Zij lijken op reizigers voor wie de poort van de stad gesloten wordt. Kinderen van God, werd u bevreesd toen u dit alles hoorde? Dacht u: Als een mondchristen al zo ver komt, hoe ver behoorde ik dan niet te komen? Het werk van een oprecht christen komt voort uit een vernieuwde natuur. Abel had een vernieuwde natuur, maar Kaïn niet. Abel offerde in geloof, uit liefde en uit een nieuw beginsel. Het werk van een mondchristen komt niet voort uit de wedergeboorte. Bij een waar christen is dat wel het geval. Een mondchristen kan het prediken van kentekenen niet verdragen. Een waar christen verwacht het van de gerechtigheid van Christus. Een mondchristen vertrouwt op zijn werken. Ware christenen kunnen zich niet met mondchristenen verenigen. Onderzoek uzelf hoe het met u is gesteld. Voor ware christenen zal de poort van de hemel geopend worden en zij zullen tot de Koning geleid worden. “Dan zullen wij Hem hierna eens aanschouwen in eeuwige heerlijkheid, dat nooit een oog heeft gezien, noch een oor heeft gehoord, noch in het hart des mensen is opgekomen. Amen. Ja Heere, ik verwacht het in Christus. Amen.”

A. van Heteren

SYNODE GKV

De Synode van de Gereformeerd Vrijgemaakte Kerken heeft het besluit genomen om de ambten open te stellen voor de vrouw. Deze besluitvorming trekt uiteraard onze aandacht. Het is van grote betekenis voor ons eigen kerkelijke leven, maar er zijn veel meer kerken die te maken krijgen met deze koerswijziging.

Ik wil het nu niet speciaal hebben over de consequenties die voortvloeien uit dit besluit voor onze kerken. Laat ik niet vooruitlopen op de gevolgen van dit alles voor de CGK. Ik heb nu vooral het oog op de Vrijgemaakte gemeenten zelf. Want zoals dat altijd het geval is als men komt tot opzienbarende vernieuwingen, elk besluit roept bezwaren op, ook in de eigen kring. Er zullen dus ook vrijgemaakte gemeenten en leden zijn, die dit besluit betreuren en er niet mee kunnen leven. De vereniging van verontrusten binnen de GKV, Waarheid en Eenheid, signaleerde dit reeds. Zij die oprecht bezwaren hebben tegen dit besluit, komen hierdoor in gewetensnood. Hoe zal hun reactie uitpakken? Het is denkbaar dat de buitenlandse kerken merendeels de contacten met de Nederlandse Vrijgemaakten verbreken. Dat is tekenend. Maar wat als gemeenten in Nederland binnen het kerkverband zich niet kunnen neerleggen bij dit besluit? Natuurlijk, de weg van het appel staat open, maar biedt deze weg enige hoop en gaat hierin niet te veel tijd zitten, waardoor een periode van onzekerheid ontstaat? Is het een vreemde gedachte om te denken aan de mogelijkheid dat deze gemeenten of leden een welkom vinden binnen onze kerken?

U zult misschien tegenwerpen dat we nooit enthousiast waren over contacten met de GKV.

Dat klopt. Maar nu liggen de zaken anders. Het gaat nu om mensen die verschillende bezwaren tegen de voortgaande ontwikkelingen met ons delen. Ik weet van een enkele gemeente in het Noorden waar incidenteel vrijgemaakte leden hun toevlucht bij ons zoeken uit onvrede met de koers van hun eigen gemeente. Ik heb zelf ex-vrijgemaakte leden gekend, die zich vrijwel con amore konden scharen onder de preken van onze voorgangers. Meerderen zullen deze ervaringen hebben. Wat mij betreft zouden we deze mensen de broederhand mogen reiken. U zult zeker bevreesd zijn voor andere visies op het verbond, maar ik vraag me af of deze ook soms al niet wat zijn bijgesteld. Er wordt wel opgemerkt dat de bevindelijke prediking bij hen ook gevoelens van verbondenheid oproept. Deze lijnen zijn in ieder geval incidenteel waar te nemen. Het lijkt me een frisse gedachte om te plegen dat in kringen van Bewaar het Pand deze vrijgemaakte leden welkom zijn. U merkt overigens dat ik mij voorzichtig uitdruk en ik spreek slechts voor mijzelf.

Nu nog iets over de inhoudelijke besluitvorming. Wat nu door de GS van de GKV geponeerd is, zal onbedoeld andere kerken beïnvloeden. Een zaak als de vrouw in het ambt leeft breed, onder ons en ook bijvoorbeeld in kringen van de Gereformeerde Bond. Het lijkt een vloedgolf te zijn die alle kerken treft. Men vraagt zich af hoe deze gedachten gekoesterd kunnen worden. Is Gods Woord hierin niet duidelijk? Het is ondoenlijk om binnen het korte bestek van dit artikel uitvoerig op deze zaak in te gaan. Ik geef u enkele losse overwegingen. In heel de Oud Testamentische tempeldienst werden geen vrouwen aangetroffen. Wel komen we namen

tegen als van Debora en Mirjam. Deze laatste wordt in Micha 6 ook genoemd als gezonden door de Heere. Toch ziet u desondanks niet dat zij enige invloed ooit heeft uitgeoefend op de gang van het volk. Dat hebben slechts Aaron en Mozes gedaan. Mirjam heeft geen ambtelijke diensten verricht, hoewel zij door God gezonden was. Hulda was een profetes in Josia's dagen. Profetessen kwamen wel voor. Maar dat is niet te zien als een kerkelijk ambt. Ook onze geschiedenis kent namen als Anna Maria van Schuurman en Vrouwe Venema en anderen, die diepe geestelijke inzichten toonden. Maar nimmer was er sprake van een kerkelijk ambt.

In het Nieuwe Testament is dat niet anders. Er zijn vrouwen die met Paulus gestreden hebben in het Evangelie. Waarschijnlijk hebben zij bezigheden verricht zoals dat nu gebeurt onder ons door zusterkringen in een gemeente. De zeven gemeenten hebben mannelijke voorgangers (engelen genaamd). Heel duidelijk zijn de zwijgtteksten die Paulus aangeeft. Ik besef heel goed dat ik nu wel heel snel en vluchtig over het probleem spreek. Ik meld dit echter alleen om een enkele overweging te geven.

Hoe komt het nu dat ondanks duidelijke Bijbelse gegevens toch onweerstaanbaar de wens opkomt van vrouwelijke ambtsdragers? Heeft dat toch te maken met de wereldse en maatschappelijke stelling dat de vrouw gelijk moet zijn aan de man, in alles? Een knieval? Beïnvloeding van de kerk door de wereld kan ver gaan. De (onkerkelijke en ongelovige) premier van Zweden heeft bepaald dat voorgangers in de Zweedse kerk homohuwelijken moeten bevestigen. Doet men dit niet dat moet men afzien van het ambt. De nuchterheid doet ons vermoeden dat deze ideeën, die uit de koker van de maatschappelijke ontwikkelingen komen, op termijn elke kerk zullen beroeren. Het hangt samen met het Schriftverstaan. Als we de Bijbel anders uitleggen als het gaat over de plaats van de vrouw, zullen we ook de leer van de kerk inzake kwesties als de verzoening en het geloof op moderne leest gaan schoeien.

Tenslotte: ik vind het pijnlijk dat de toenadering tussen de GKV en de NGK met gejubel is begroet. Men wil van Vrijgemaakte zijde zo spoedig mogelijk "trouwen". Daarbij geen woord over de verhoopte eenheid aan de andere zijde, namelijk die met onze kerken. De GKV hebben hun keus hiermee duidelijk bepaald. Ik acht dit op zijn minst geen kies en vriendelijk gebaar naar die gemeenten onder ons, die door dit besluit in verlegenheid worden gebracht. Het heeft alles te maken met de vraag van Ds. Lohuis in het RD: "Wat is er toch aan de hand?" Is Christus nog onder ons? Het gaat ten diepste om die fundamentele vraag. Daarbij verbleken alle andere "kwesties" die we bedenken kunnen. Zoek eerst het Koninkrijk Gods!

P. Roos

Laat u met God verzoenen! (11)

De bijbelse leer aangaande de verzoening is door de eeuwen heen een aangevochten leer geweest. Het hart van de christelijke belijdenis is juist op dit punt veelvuldig bestreden. Opmerkelijk, vooral in de tweede helft van de vorige eeuw is dat het geval geweest. De belijdenis van de verzoening heeft onder zwaar vuur gelegen, en ligt daar eigenlijk nog. Er zijn bijvoorbeeld vragen gesteld naar het bijbels gehalte van de klassieke verzoeningsleer. Dus: of het wel op de Bijbel gebaseerd is, zoals wij over de verzoening spreken. Op zichzelf is dat natuurlijk een goede vraag. Ons belijden moet een toetsing aan de Heilige Schrift kunnen doorstaan. Toch liggen en lagen niet altijd daar de fronten. Veel meer haakt(e) men af bij de idee dat een plaatsbepalend lijden van Gods Zoon nodig zou zijn om met God verzoend te zijn. Dat er een Ander is die voor mij betaalt, dat is voor de moderne mens onverteerbaar. Weer later werd de verzoening in het verband van de verhouding tussen mensen onderling gezet. Het gaat, zo meende men, vooral om verzoening in de wereld. Dat was met name in de tijd van de politieke, maatschappijkritische theologie.

Een klein overzicht. Geruchtmakend was eind jaren vijftig het geding rond prof. P. Smits. In het blad *Kerk en Wereld* schreef deze vrijzinnige hoogleraar een goede-vrijdagoverdenking, onder de titel *Waarvoor stierf Jezus?* Hij noemde het "onzin" wanneer wordt verondersteld dat Jezus de eerste en enige mens op aarde was die volledig zonder zonde was. Wat de apostel Paulus daarover schrijft, zou niet meer dan een constructie zijn. Hij vervolgde: "Het is mijn eer te na, dat iemand voor mijn schuld zou boeten. Ik wens te stáán voor de gevolgen van mijn eigen daden. En geef dan wat Paulus betreft mijn portie maar een fikkie." Aldus prof. P. Smits. Duidelijk is dat hij kiest voor de mens die autonoom wil zijn voor eigen daad en doem. In 1971 promoveerde de gereformeerde studentenpastor Herman Wiersin-

ga aan de VU te Amsterdam. In zijn proefschrift presenteerde hij een alternatieve verzoeningsleer. De klassieke gereformeerde leer dat de mensen met God verzoend worden dankzij de dood van de Heere Jezus aan het kruis wees hij af. Daartegenover stelde hij dat niet Jezus' offer als zodanig verzoening bracht, maar dat de reactie van de mens op dat offer de storende onreinheid zou verwijderen. Dr. Wiersinga noemde dat "het schokkend en schepend effect van het offer op de mens." Deze opvatting bracht veel discussie en verwijdering teweeg in de toenmalige Gereformeerde kerken.

Te noemen valt ook nog de naam van prof. dr. C.J. den Heijer. Deze (eveneens gereformeerde) hoogleraar kreeg eind jaren negentig bekendheid door zijn boek *Verzoening. Bijbelse notities bij een omstreden thema*. Dr. Den Heijer wil het Nieuwe Testament lezen "zonder de aanstootgevende gedachte van de verzoening." Jezus is voor hem de voorbeeldige gelovige, die mensen inspireert zelf de weg van verzoening te gaan. Een Middelaar die in onze plaats de schuld draagt door te sterven aan het kruis, hoort volgens prof. Den Heijer in een hedendaagse theologie niet meer thuis. Hij neemt daar dan ook afstand van.

Vergis ik me, of is het toch waar? Kom ik nu een vergelijkbaar afstandnemen van de reformatische verzoeningsleer ook al tegen bij een gereformeerd-vrijgemaakte auteur? Ik vrees van wel. Enkele jaren geleden verscheen het boekje, getiteld *Cruciaal. De verrassende betekenis van Jezus' kruisiging*. Eén van de hoofdstukjes is van de hand van dr. Hans Burger, docent aan de TUK te Kampen. Correct omschrijft hij de traditionele opvatting aangaande de verzoening: "Jezus brengt een offer door plaatsvervangend onze straf te dragen als betaling van onze schuld; zo geeft hij de geëiste genoegdoening aan God en verwerft ons het heil." Dr. Burger wijst deze gedachtegang echter af. Hij meent: "Die vind je in het Nieuwe Testament zo

niet terug." Ook Calvijn moet het ontgelden. Als de reformator namelijk het lijden van Jezus typeert als Gods straf, als betaling van de schuld en als het kopen van de verlossing. Het heeft volgens dr. Burger alles te maken met de middeleeuwse achtergrond van de reformator.

Eerlijk gezegd schrik ik hevig van deze en andere beweringen. De klassieke verwoording van het geheim van de verzoening wordt hier met enkele zinnen terzijde geschoven als zijnde niet méér dan een gedateerde dogmatische theologie. En dat terwijl ook onze gereformeerde confessie op deze wijze de voldoening door Christus belijdt: "*die Zichzelf in onze naam voor Zijn Vader gesteld heeft, om Zijn toorn te stillen met volle genoegdoening, Zichzelf opofferende aan het hout des kruises...*" [NGB, art. 21].

Dr. Burger rekent met deze bijbelse belijdenis op een nogal stuitende manier af. "De Bijbel tekent geen strenge God die bloed wil zien. Alsof God wil dat er koste wat kost doden vallen. Alsof hij een Vader is die zo bloeddorstig is dat hij dan maar zijn eigen Zoon slachtoffer: een nare, immorele God."

Wat de geleerde schrijver daar tegenover stelt, is wel erg mager. "Wat betekent het om de dood van Jezus als een offer te zien? En wat voor kijk geeft die duiding op zijn leven en op God? We zien dan een mens die de offerkritiek belichaamt en beantwoordt door helemaal aan God toegewijd te zijn, en die in zijn preken aandringt op een leven dat aan God gewijd is. (...) God wordt gedreven door liefde en trouw aan de mensen in wiens handen hij het lot van de schepping heeft gelegd. Hij gaat tot het uiterste om het hart van mensen terug te winnen; alles heeft hij er voor over om zijn vijanden te laten zien: ik heb jullie lief..." Er is helaas maar één conclusie mogelijk: hier wordt de gereformeerde belijdenis in haar hart aangetaast.

J.M.J. Kieviet

De niet geëerde profeet.

“Een profeet is niet ongeëerd dan in zijn vaderland en in zijn huis”. U kunt deze woorden onder andere vinden in Johannes 4:44. Mogen wij echter een dienstknecht van de Heere wel eren? Komt alle eer immers niet alleen de Heere toe? Nou ja, dat laatste is natuurlijk waar, maar daarmee is niet alles gezegd. Het is immers ook waar dat een dienstknecht van de Heere alle respect gegeven moet worden, juist omdat hij een dienstknecht van de Allerhoogste is? Respect voor Elisa toonden de belhamels uit Bethel niet en dat kwam hen duur te staan. Wie Gods knecht aanraakt, raakt Gods oogappel aan.

Ik heb er persoonlijk altijd een beetje moeite mee om dergelijke dingen bijvoorbeeld op catechisatie aan de orde te stellen. Net alsof ik het dan voor mezelf opneem. Het is goed dat we wijzen op het verschuldigde respect jegens Gods knechten, maar laat de ouderling op huisbezoek en moeder het aan tafel maar doen!

Wij moeten onze naaste lief hebben, ook als we hem wat beter leren kennen, dus ook in zijn negatieve karakter eigenschappen. Zo moeten wij Gods dienstknechten blijven respecteren, ook al leren we hun tekorten en zwakheden kennen. Een ambtsdrager en een gezagsdrager moet er echter wel op letten dat men vanwege allerlei misdragingen niet alle respect gaat verliezen. Hij kan zelf geen eerbied voor hem opeisen, maar hij moet er wel op toezien dat hij geen aanleiding tot laster geeft. Want juist omdat hij een dienstknecht van de Heere is, is met zijn gedrag de eer des Heeren gemoeid.

De Heere Jezus heeft gelijk als Hij zegt dat een profeet eerder wordt erkend en geëerd onder vreemden dan onder bekenden. Zo werkt dat onder mensen. Ik weet van een jonge dominee die eens preekte in de gemeente waar hij was opgegroeid. Niet ds. die en die stond op de kansel, maar Jan. Dezelfde Jan van wie wat minder leuke dingen bekend waren vanuit zijn jeugd. De predikant van elders die een andere keer voor ging werd echt als predikant gerespecteerd. Hoewel die in zijn jeugd misschien wel dubbel zo ondeugend was geweest als de jonge voorganger, Jan!

Profeten van vroeger wordt dikwijls ook meer eer toegerekend dan de huidige. Vanuit een misplaatste gedachtegang dat vroeger alles beter was dan tegenwoordig. Maar de dominees van vroeger waren ook maar mensen hoor, met menselijke nukken en eigenaardigheden.

Zo werd Mozes hoog gehouden door de Joden, zie Johannes 9: “Wij zijn discipelen van Mozes. En we weten dat God tot Mozes gesproken heeft”. Maar had Mozes gedurende zijn leven ook zo veel discipelen? Och, wat durfde men al niet tegen hem te zeggen! Zo werd zelfs de hoogste Profeet, de Heere Jezus de hoogste smaad aangedaan, terwijl men pochte op Mozes. Hoe dwaas kan een mens zijn! Maar hebben we respect voor Gods knechten omdat we respect kregen voor Gods Woord en eerbied voor de Heere Zelf? Dat is de vraag!

Daarom moeten ouders er op toezien dat er thuis met respect over ambtsdragers wordt gesproken. Ook mag het

onze kinderen wel voorgehouden worden dat er op de catechisatie een knecht van de Heere voor hen staat. Negatieve praat over ambtsdragers werkt funest bij de kinderen. Het is daarom goed als er aan tafel ook gebeden wordt voor ambtsdragers, trouwens ook voor de leraar en lerares die onze kinderen dagelijks ontmoeten. We kunnen makkelijk een avondje vullen met verhalen wat wij vroeger op catechisatie uithaalden en ‘grappen’ die we op school uithaalden. Laat het vijfde gebod ook vandaag het gewicht krijgen dat God er aan gaf.

De geschiedenis in Lukas 4 maakt duidelijk dat ook de grote profeten Elia en Elisa niet werden gerespecteerd door het volk van Israel. Elia werd hoog geacht door een weduwe uit het buitenland en Elisa werd gerespecteerd door een generaal uit het buitenland. Elia ging weduwen van het eigen volk voorbij en Elisa melaatsen uit het eigen volk. Waarom? Omdat het volk aan hun eigen profeten voorbij ging, daarom! Wie de gezondene op de een of andere wijze passeert, passeert de Zender, opgepast!

Als mensen wat op een ambtsdrager hebben aan te merken hebben ze in veel gevallen misschien wel gelijk. Maar wat was er op Christus aan te merken? Nochtans is Hem de grootste smaadheid aangedaan. En als een dienaar van Christus daaraan denkt, dan moet hij beschaamd zwijgen als ook hij ambtelijk de smaadheid van Christus moet dragen. Laten alle knechten des Heeren groot respect en diepe eerbied voor hun Meester opbrengen en uitstralen. Het komt Hem toe, na al de smaad die Hem werd en wordt aangedaan! En weet u wat het kenmerk van een geroepen knecht is? Dat hij zichzelf leert zien als een onnutte dienstknecht. Zo onderwijst de grote Meester hem: ‘Wanneer gij zult gedaan hebben al hetgeen u bevolen is, zo zegt: wij zijn onnutte dienstknechten, want wij hebben maar gedaan hetgeen wij schuldig waren te doen’, Lukas 17:10. Laat niemand het wagen Gods knecht een onnutte dienstknecht te noemen. Maar laat niemand van Zijn knechten het nalaten zich zo te noemen! Want je bent ook maar een arm en ellendig zondaar die alleen om de Persoon en het werk van de hoogste Profeet zalig kunt worden! Daarom staat heerszucht en trots bij niemand zo lelijk als bij een knecht van God. Laat hij zich niets verbeelden. Maar wie Gods knecht niet acht, die raakt Gods oogappel aan, ook dat is waar.

K. Hoefnagel

Het gesprek tussen Christus en Nicodémus(10)

Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Wij spreken wat Wij weten, en getuigen wat Wij gezien hebben; en gijlieden neemt Onze getuigenis niet aan. Indien Ik ulieden de aardse dingen gezegd heb en gij niet gelooft, hoe zult gij geloven indien Ik ulieden de hemelse zou zeggen? En niemand is opgevaren in den hemel, dan Die uit den hemel nedergekomen is, namelijk de Zoon des mensen, Die in den hemel is.

‘Gijlieden neemt Onze getuigenis niet aan’. Wat bedoelt de Heere Jezus, als Hij Zich in de nacht met deze woorden tot Nicodémus richt?

Verwerping

Met *‘Onze getuigenis’* verwijst de Heere Jezus naar alles wat Hij al aan Nicodémus geleerd heeft. Tijdens Zijn nachtelijke ontmoeting met Nicodémus had de Heere Jezus gesproken over de *noodzaak* van wedergeboorte. Maar Nicodémus nam dat getuigenis niet aan. De Heere Jezus had gesproken over de *mogelijkheid* van wedergeboorte. Maar Nicodémus nam ook dat getuigenis niet aan. De Heere Jezus had gesproken over de *kenmerken* van de wedergeboorte. Maar Nicodémus nam ook dat getuigenis niet aan.

Dát is het, wat de Heere Jezus Nicodémus hier verwijt. Niet alleen stelt de Heere Jezus de onwetendheid van deze ‘leraar in Israël’ aan de kaak. Maar vooral verwijt Hij hem diens verwerping van het onderwijs van Christus. Zijn vijandschap tegen de prediking van Jezus.

In de nood

Ja maar... Nicodémus was toch – in tegenstelling tot veel anderen – ‘s nachts naar de Heere Jezus gekomen? Hij had toch een bepaalde achting voor de Heere Jezus? Hij legde zijn vragen toch voor aan Hem? Ja zeker. En dat was goed. Maar de Heere Jezus ziet verder dan al die vragen. Hij weet wat in het hart van de mens is (2: 25). En Hij ziet, dat achter al die vragen en tegenwerpingen van Nicodémus verzet schuilt. Weerstand tegen Zijn woorden.

‘Gijlieden neemt Onze getuigenis niet aan’. Moet de Heere Jezus dat ook zeggen tegen u of jou? Al vele malen hebben wij over de wedergeboorte gehoord. Over de noodzaak en de mogelijkheid ervan.

Maar wat heeft het uitgewerkt? Leerden we werkelijk dat we zo totaal verdorven zijn, dat er niets minder dan wedergeboorte nodig is? Werden we daardoor verootmoedigd? En kwamen we echt zo in de nood, dat we de Heere gingen smeken om dat wonder, dat bij Hem vandaan mogelijk is? Als dat ontbreekt, geldt toch nog: *‘Maar gijlieden neemt Onze getuigenis niet aan’.*

Aardse – hemelse dingen

De Heere Jezus gaat verder: *Indien Ik ulieden de aardse dingen gezegd heb en gij niet gelooft...* Dat zijn opnieuw woorden die enige uitleg nodig hebben. Met *‘de aardse dingen’* bedoelt de Heere Jezus hier het onderwijs over de wedergeboorte dat Hij tot nu toe had gegeven.

Want al is het zo, dat de wedergeboorte een geboorte van boven is, een geboorte door de kracht van de Heilige Geest, tóch speelt die wedergeboorte zich wel op aarde af.

Hoe zult gij geloven indien Ik ulieden de hemelse zou zeggen? De hemelse dingen – daarmee bedoelt de Heere Jezus de diepe oorzaak van de wedergeboorte. Hoe God een weg heeft uitgedacht om verloren zondaren, met behoud van Zijn eigen eer en deugden, toch zalig te maken. Dat God deze wereld lief gehad heeft en Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft. De hemelse dingen – daarmee bedoelt de Heere Jezus ook Zichzelf. Want Hij is uit de hemel nedergekomen.

Maar hoe zal er in het hart van Nicodémus ooit plaats zijn voor de Persoon en het werk van Christus, als hij het getuigenis van de Heere Jezus over de wedergeboorte niet aanneemt?

Verschillende Bijbeluitleggers denken dat het juist deze verootmoedigende woorden zijn, die Nicodémus in het hart

geraakt hebben. In ieder geval valt op, dat Nicodémus vanaf dit moment in het gesprek geen vragen meer zal stellen. Al zijn ongelooftvragen verstommen.

Opgevaren in de hemel

Nadat de Heere Jezus Nicodémus bestraft en verootmoedigd heeft, gaat Hij spreken over Wie Hij Zelf is. Hutcheson merkt op: ‘Christus’ scherpe woord is niet het laatste woord voor de Zijnen. Nadat Hij vanwege bepaalde gebreken zeer scherp heeft bestraft, is Hij gewillig om Zichzelf aan te bieden als het enige Geneesmiddel’.

Veelzeggend is de manier waarop Christus Zichzelf dan aanduidt. Allereerst noemt Hij Zichzelf: Degene Die *‘opgevaren is in de hemel’*. Dat verwijst hier niet naar de hemelvaart. Nee, de Heere Jezus wil ermee zeggen, dat Hij als Enige volmaakte kennis heeft van Gods raad. Hij heeft met Zijn Vader raad gehouden over de zaligheid van zondaren. Hij weet volmaakt hoe zondaren met God verzoend moeten worden. Hebt u Hem zo nodig gekregen?

Uit de hemel nedergekomen

Wat ligt er dan een waarde in het tweede wat de Heere Jezus over Zichzelf zegt. Dat Hij ook Degene is *‘Die uit de hemel nedergekomen is’*.

Die woorden spreken van Zijn diepe vernedering en Zijn grote liefde. Hij, de Zoon des mensen, is uit de hemel nedergekomen. Mens geworden. Vlees geworden. Om als de hoogste Profeet en Leraar Gods raad bekend te maken. En tegen de achtergrond van onze blindheid, dwaasheid en onwetendheid – *‘niemand is opgevaren in de hemel’* – wijst en prijst Hij Zichzelf ook nu nog aan.

A.J.T. Ruis

BOEKBESPREKINGEN

Dr. C.R. van den Berg, Rondom een reformatior, Met wie en waar had Luther zijn contacten?, gebonden, 136 blz., toegezonden aan alle abonnees van Protestants Nederland, boekbinderij en uitgeverij Snoek, Ermelo.

Een mooi boek om te lezen in het herdenkingsjaar van de Reformatie. Luther heeft met vele personen contact gehad en

is op vele plaatsen geweest. Een weerslag daarvan vinden we in dit boek. Daarnaast is een lezenswaardig artikel over de Lutherroos opgenomen. Ook de verhouding met de humanist Erasmus krijgt aandacht. Soms wordt in twijfel getrokken of Luther zijn stellingen wel heeft aangeslagen aan de deur van de slotkapel te Wittenberg. Op de blz. 54 en 55 wordt op grond van historische gegevens aangetoond dat Luther dit inderdaad heeft gedaan.

B. Hoogwerff, Een nieuw lied, Twaalf verhalen over het begin van de hervorming in ons land, gebonden, 67 blz., € 11,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 2820 2.

De verhalen zijn gebaseerd op historische feiten. De titel 'Een nieuw lied' is ontleend

aan een gedicht van Luther dat hij maakte toen hij hoorde van de dood van de eerste martelaren in ons land. Luther was aan de ene kant verdrietig, maar aan de andere kant blij dat zij liever wilden sterven dan de Heere verloochenen. Daarom dichtte Luther dit lied. Zes verhalen gaan over Merula die de waarheid niet kon afzweren. Hij werd veroordeeld tot de brandstapel. Voor de brandstapel knielde hij neer en stierf voordat zijn lichaam verbrand kon worden. De beul wilde hem toen niet meer verbranden, maar anderen hebben het alsnog gedaan. Een goed boek om voor te lezen aan onze kinderen of zelf te laten lezen door onze kinderen. Dan kunnen zij er iets van te weten komen wat er in ons eigen land plaatsvond in het begin van de Reformatie.

Ed Kooymans (red.), Luther in beeld, Een portret van de reformatior uit zijn geschriften, gebonden, 142 blz., € 14,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 2826 4.

In kort bestek biedt dit boek veel. Luther wordt zelf aan het woord gelaten vanuit zijn geschriften. De weergegeven stukken uit de werken van Luther zijn opnieuw vertaald.

Elk hoofdstuk bevat een inleidende tekst die het verband of de omstandigheden toont van het opgenomen gedeelte uit het werk van Luther. Dit op originele wijze samengestelde boek is voorzien van een voorwoord van de hand van ds. J. Roos. In de werken van Luther komt uit dat de Heere eerst Zijn wet gebruikt om een mens tot een verloren zondaar te maken in de beleving,

om vervolgens plaats te maken voor het evangelie van Christus. Luther ontdekte na veel strijd dat de gerechtigheid niet door eigen werken kan worden verkregen, maar dat deze uit genade door God Zelf wordt geschonken door het geloof in Jezus Christus. Iets uit dit boek willen wij weergeven. Hoofdstuk 8 draagt als titel 'Over de vrijheid van een christenmens.' Luther schreef dat boek in 1520. Over het geloof lezen we dan op blz. 55 "Wilt u aan alle geboden voldoen en bevrijd worden van uw zonden en boze begeerten, zoals de wet eist, geloof dan in Christus, in Wie u genade, vrede, vrijheid, en alle dingen worden toegezegd. Als u dat gelooft, dan hebt u het; als u dat niet gelooft, dan hebt u het niet. Want hetgeen voor u onmogelijk is, al zou u al de werken der wet doen, die talrijk en zonder nut zijn, zult u dan langs de gemakkelijkste en kortste weg vinden door het geloof. Daarvan zegt Johannes 1:12: 'Zovelen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven.' Zo zien wij dan dat een christen aan het geloof genoeg heeft en dat de werken niet nodig zijn om gerechtvaardigd te worden. Als de werken niet nodig zijn, dan is hij ontbonden van de wet; en indien hij ontbonden is, zo is hij waarlijk vrij. Dat is nu de christelijke vrijheid, namelijk het geloof, dat maakt dat wij niet werkeloos of ledig onze weg gaan of zomaar slecht zouden kunnen leven, maar dat wij de werken niet meer nodig hebben om daardoor de rechtvaardigheid en de zaligheid te verkrijgen."

Ds. P. van Ruitenburg, Beterschap, Gebonden, 70 blz., € 10,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 9789033128028.

Ziek zijn kan heel veel doen met een mens. De grootste zegen is als lichamelijke ziekte mag leiden tot geestelijke gezondheid.

Ziekte kan ook losser maken van allerlei dingen op deze aarde. We lezen daarover op blz. 48 "Je kijkt waarschijnlijk anders aan tegen je werk, je huis, kleren die zo belangrijk voor je waren. Er gingen uren zitten in dingen die niet zo belangrijk mogen zijn. Huis, tuin, geld, auto, hebbedingetjes, aandelen. Misschien was winkelen je lust en je leven. Het was nooit genoeg en je werd gedreven door de leus: meer, meer." Hoe rijk je ook bent en hoe hard je ook hebt gewerkt, je moet alles weer afstaan. Was dat de les die u leerde uit uw ziek- zijn? De Heere binde op ons hart: 'Maar zoekt eerst het koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid en al deze dingen zullen u toegeworpen worden.'

Leonard van 't Wout, Jezus' Naam een Naam boven alle naam. Bijbelstudies over de betekenis van 'Naam teksten.' Paperback, 213 blz., uitgegeven in eigen beheer, € 14,95, ISBN 9789086031061.

In de Naam Jezus, die vaak voorkomt in het Nieuwe Testament, ligt heel veel opgesloten. Het boek bevat 29 hoofdstukken waarin heel veel stof wordt aangedragen om de Naam Jezus te mogen verstaan. Bijbelteksten worden behandeld waarin het woord 'Naam' voorkomt indien dat betrekking heeft op de Naam van Jezus. De auteur noemt dat 'Naam teksten'.

Het boek wil een aanzet zijn voor verdere Bijbelstudie. Daartoe zijn Bijbelstudievragen en meditatieopdrachten toegevoegd. De auteur, geboren in 1987, is belijdend lid van de Christelijke Gereformeerde Kerk Beth- El te Sliedrecht. Hij heeft geen theologische studie gevolgd, maar zich wel grondig verdiept in Gods Woord. Mooie dingen en citaten komen we tegen in dit boek. Zo lezen we op blz.154 "C.S. Lewis noemt het lijden Gods megafoon. God roept als het ware door de megafoon van het lijden: 'Je moet bij Mij zijn.' Lewis heeft dat zo gezegd: 'De menselijke geest zal niet de minste poging doen de eigen wil te onderwerpen, zolang alles in orde schijnt. Wij kunnen heel tevreden in onze zonden en dwaasheden rusten. Maar lijden dwingt ons onze aandacht erop te richten. God fluistert tot ons in onze vreugde; Hij spreekt in ons geweten; maar Hij roept keihard in ons lijden. Dat lijden is Zijn megafoon om een dove wereld wakker te roepen."

C.H. Spurgeon, Het heilig avondmaal, paperback, 100 blz., € 8,45, uitgeverij P. Boekhout, Tholen, ISBN 978-90-75957-72-3.

Dit boekje (deel 45) bevat zeven preken over het heilig avondmaal. Een treffende passage willen we aan u doorgeven. We lezen op blz. 74 "Het brood, als we het breken, schijnt mij te zeggen: 'Zo wordt Christus ons voedsel.' Brood moest een pijnlijke weg gaan voor het voedsel voor ons wordt. Het graan werd in de grond gezaaid. Het werd begraven. Het schoot op en werd blootgesteld aan koude winden en hete zonneschijn voor het rijpte. En toen werd het afgesneden door een scherpe sikkel Nadat het werd afgesneden, werd het gedorst. Het werd tot meel vermalen en het deeg werd tot een brood gekneet. Dat werd gebakken in een oven en gesneden met een mes. Al die processen kunnen worden gebruikt als beelden voor lijden. Zo laat het gebroken brood, dat we aan het avondmaal eten, het lijden van Jezus zien."

C.H. Spurgeon, De levende Jezus, paperback, 108 blz., € 8,45, uitgeverij P. Boekhout, Tholen, ISBN 978-90-75957-71-6.

Dit boekje (deel 44) bevat zeven preken over de levende Jezus in de hemel. Een ernstige waarschuwing vinden we op blz. 62 "Ik sluit nu af door op te merken dat er iets in deze tekst is wat een ernstige waarschuwing bevat. Want Christus leeft. En wee daarom degenen die Zijn volk vervolgen! Wee degenen die Hem bescotten, die Zijn waarheid verdraaien. Zijn Evangelie negeren of het zoeken van hun behoud uitstellen tot morgen! O, mijn lieve hoorders, als Christus dood zou zijn, zouden we de herinnering aan Hem moeten respecteren. Maar nu Hij leeft, bedenk dat Hij kennisneemt van elke slag die Zijn zaak wordt toegebracht. Hij staat wel gereed om te vergeven, maar Hij zal zeker terugkomen en als Hij terugkomt, zal er op dat liefdevolle gezicht iets zijn wat u meer zult vrezen dan de bliksem en de donder van de afgelopen nacht als uw oren weigeren te luisteren naar de uitnodigingen van Zijn genade en als u Zijn waarschuwingen en aansporingen negeert."

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. dinsdag 1 augustus 2017. Dat is dus opnieuw over drie weken. Kopij graag binnen donderdag 20 juli.

Zendingsdag Elburg

D.V. woensdag 19 juli in de Ichthuskerk aan de Vrijheidsstraat. 's Morgens aanvang 10.30 uur. Opening ds. J. de Bruin, spreker: ds. P. den Butter. 's Middags opening 14.00 uur. Sprekers: student W.L. van der Staay en oud. H. Bor. Sluiting ds. J. de Bruin.

Ontmoetingsdag 'Bewaar het Pand'

We geven u alvast de datum door: D.V. zaterdag 23 september op Urk. Nadere gegevens volgen.

AvH

Maarten Luther

De brief aan de Galaten

Het lezen van deze brief ,
adhv vragen, leert u de
rijkdom en actualiteit
ervan ontdekken.

Neem een kijkje op onze site.
www.cursussenoudvaders.nl
0118-583025 / 0172-532796

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting **Bewaar het Pand.**

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.
Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 24,- per jaar. Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 25,-per jaar. Advertentietarieven op aanvraag.

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.
Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

Na het overlijden van mijn geliefde man, onze lieve vader en opa

Pieter van Zonneveld

hebben wij veel blijken van hartelijk meeleven ontvangen.

Wij hebben dat zeer gewaardeerd en willen ieder die daaraan een bijdrage leverde, hartelijk bedanken! Het is ons gebed dat voor u allen het leven Christus mag zijn. Dan is het sterven winst en ontvangt de Heere alle eer!

*Nunspeet: R. van Zonneveld-van der Hart
Kinderen, klein- en
achterkleinkinderen*

Steun het evangelisatiewerk in Gent

en bestel uw boeken bij ons.

Uw bestelling ontvangt u binnen twee dagen thuis.

Email: webwinkel@evangelischcentrum.be
Telefoon (0032)92230560

HARKES
Begravenissen

Persoonlijke zorg voor uw begrafenis

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

VAN STAVEREN
begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar
(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begravenissen

Vraag vrijblijvend het boekje
"Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegravenissen.nl
info@vanstaverenbegravenissen.nl

Welkom op de CGO!

- Wilt u meer weten van de Bijbel en de belijdenissen? Voelt u zich betrokken bij de kerk en ethische vragen? Dan is de Cursus Godsdienstonderwijs iets voor u/voor jou!
- Er is een **tweejarige cursus voor beginners (A-cursus)** en een **tweejarige cursus voor gevorderden (B-cursus)**. De cursus biedt waardevolle lesstof voor persoonlijke vorming en toerusting. Er wordt lesgegeven in de vakken Bijbelkunde, Dogmatiek, Ethiek, Kerkgeschiedenis, Bijbelse oudheidkunde / aardrijkskunde, Kerkelijke Oriëntatie / Apologetiek. Daarnaast wordt ook het gesprek met docenten en medecursisten over de thema's van de lesstof als verrijkend ervaren.
- De cursus wordt aangeboden in Amersfoort, Dordrecht, Goes, Gouda, Rijssen en Zwolle.

Nieuwe cursisten zijn hartelijk welkom! U/jij zult ontdekken dat het waardevol is om deze cursus te volgen! Voor meer informatie over de cursus en aanmelding kunt u terecht op de website (www.cgo.nu). Inlichtingen zijn ook verkrijgbaar bij de directeur (jh.mauritz@cgo.nu) of het secretariaat (secretariaat@cgo.nu).

De Verrassing
Bungalowpark

Al 60 jaar
verrassend op Texel!

Welkom terug op ons park!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06